

St. Kjelds Levnetsløb *).

Af

J. F. Fenger.

Den hellige Kjeld, Viborg Bys og Stifts Patron, er en historisk Person, og har det forud for mange andre danske og udenlandske Helgener, at han ikke blot, som de fleste af disse, har sin Legende, hvoraf han træder frem som et Taagebillede, men har fundet sin Biograf i en Samtidig, som dels selv har kjendt ham, dels har hørt hans Levnetsløb fortælle af hans Disciple. Det er ikke usandsynligt, at denne St. Kjelds kortfattede Levnetsbeskrivelse, forfattet af en samtidig og paalidelig Person, som Langebek er kommen i Besiddelse af, nescio quâ fortunâ, siger han, er den Beretning om Kjelds Levnet og Undergjæringer, som blev sendt til Rom, da han skulde kanoniseres, og isaafald kan det vel være tilladt at gjætte paa den viborgske Biskop Niels som Forfatter, thi denne Mand sad paa Bispestolen fra 1153 til 1191, blev altsaa Biskop 3 Aar efter Kjelds Død (1150) og vedblev at være det til 3 Aar efter hans Kanonisation (1188). Den samtidige Fortællings Fortrin for Legenderne viser sig strax, naar Levnetsbeskrivelsen sammenlignes med de i Legenderne omsprede Beretninger, som Historieskriverne fra Hvitfeldt til Pontoppidan maatte tage tiltakke med, og grove Feil berigtiges. Jeg vil blot

*) Især efter de Kildeskrifter, som findes i Langebeks scriptores IV, 425 ff. Langebek har langt Mere end Acta sanctorum til 11te Juli.

nævne den, at St. Kjeld skulde have været Biskop i Viborg, og den, at han skulde have lidt Martyrdøden. At han ikke har været Biskop, men kun Provst ved Kapitlet i Viborg, saaledes som Levnetsbeskrivelsen angiver, sees tydeligt af Clemens d. 3dies Bulle fra 1188, hvor han ikke benævnes Biskop, men kun »bonæ memoriae Ketillus, vir religiosus, præpositus ecclesiæ sanctæ Mariæ Wibergis«. Hvad hans Martyrdød angaaer, saa er den nok kommen ind i Legenderne ved en Forvexling med Biskop Eskild, som en Snes Aar tidligere blev dræbt paa Erik Emuns Foranstaltning. Levnetsbeskrivelsen lader ham dø en rolig og ublodig Død, og Pave Clemens's ovenomtalte Bulle nævner vel Kjelds Dyder og Undergjerninger, men har Intet om hans Martyrdød. — Jeg fortæller da Kjelds Levnet efter den gamle Biografi, dog saaledes, at et og andet Træk, som forekommer i Legenderne, tages med, og forudskikker blot et Par Bemærkninger om hans Navn og om hans Dag. Kjeld er hans danske Navn, som oversættes paa Latin ved Ketillus. Men han har endnu et latinsk Navn, nemlig Exuperius, med hvilket han ligefrem benævnes i Levnetsbeskrivelsen, uden at der er mindste Antydning om, hvorfra dette Navn er kommen, eller hvorfor det er tillagt St. Kjeld. Som hans Dag nævnes i vore Almanakker den 8de Juli. Derimod synes hans rette Dag*) at være den 11te Juli og at slutte sig lige til Knud Konges Dag (10de Juli), hvilket ogsaa antydes i et norsk Ordsprog, der tager Hensyn til, at Høslætten begynder paa den Aarstid. Det hedder saaledes:

Konning Knut
Og Kjeld Fut (Foged)
Drive Bonden med Leen ut.

*) Bønderne kalde den „Kjeld Svidebyg“ fordi Bygget paa den Tid af Aaret er udsat for at svides og blive svangt. Der synes at være skeet en Forvexling mellem Ketillus og Kilianus, hvis Dag virkelig er den 8de Juli.

Spørger man, hvorfor Kjeld i dette Ordsprog kaldes Foged, da han dog var Provst, saa bliver Svaret naturligviis, at han ved Hjælp af sin Dag udfører den Fogedforretning, at drive Bønderne ud til deres Høslæt.

St. Kjeld var af en ædel Slægt, ex illustri prosapia, siger Levnetsbeskrivelsen, og adskillige Nyere tilføie uden at angive, hvorfra de vide det, at han hørte til Familien Kanne, at hans Fader hed Ruch Kanne og hans Broder Erik Kanne. Som hans Fødested angiver Biografien Byen Wininge i Nærheden af Randers, udentvivl den nuværende Landsby Venning, i Sognet Aalum, tætved Godset Fussingø. Hans Forældre vare rige, og hans Moder frygtede Gud. Han blev holdt til Bogen, ei blot i Skolen, men ogsaa i de høiere Dannelsesanstalter — »to den hoghen Studium«, siger hans Legende i det plattyske Passionale fra Lybek. Medens han gik frem i Dannelse, udviklede sig ogsaa hos ham alleslags Dyder, og han lagde nøie Mærke til Herrens Ord, Luc. 14, 33: »Den, som ikke forsager Alt, hvad han har, kan ikke være min Discipel.« Han bestemte sig til, ikke blot at opgive Alt, hvad han havde, men ogsaa sig selv for Herrens Skyld. Da Rygtet om hans Hellighed kom ud blandt Folk og kom Biskop Eskild for Øre, drog Biskoppen ham til sig og optog ham blandt de Brødre, som ved Viborgs store Kirke tjente Herren som regelbundne Kanniker efter den hellige Augustins Regel. Her gav han sig især af med to Ting, med at undervise Børn og afskrive Bøger. Han erindrede nemlig Apostelens Ord: »den, som ikke vil arbeide, skal ei heller æde,« og var derfor flittig i disse og andre gode Gjerninger. Naar Biografien udtrykker sig saaledes: »pretiosa volumina scripsit« saa tilstede Ordene vel den Fortolkning, at han udmærkede sig som Forfatter, men rimeligere er det dog, at han betegnes som en flittig og dygtig Afskriver, hvilket bedst svarer til Udtrykkene i den plattyske Legende: »han skrev store, kostelige Bøger for Guds Skyld, som man endnu kan see i Byen Slesvig,

i Domkirken, hvor man næsten dagligdags bruger dem, og han vilde aldrig sidde ledig.«

Da Biskop Eskild, som havde ordineret Kjeld, efter nogle Aars Forløb havde lidt Martyrdøden, fulgte Svend ham paa Bispestolen, den samme Mand, som havde været Provst ved Kirken, og som blev efterfulgt af Villo, en Mand, som fortræffelig styrede den ham betroede Hjord i alle sine Dage. Da han døde, blev Kjeld eenstemmig valgt til hans Eftermand, idet man ikke tvivlede paa, at han vilde blive Kirken særdeles nyttig. Han afslog at modtage dette Embede, saalænge han kunde, men vovede tilsidst ikke længere at modsætte sig sine Brødres Bønner og Opfordringer. I hans Embedstid blev Byen ødelagt af en skrækkelig Ildebrand, og Flammerne nærmede sig Klosteret. Da Kjeld erfarede dette, tog han en af Brødrene med sig, steg op paa Taarnet og bad Gud om Kirkens og Byens Frelse. »Strax tæmmes Flammehavet, Ilden undertrykkes, og Kirken frelses ved Guds Tjeners Bøn.«

Der var paa den Tid to Konger, som stredes om Riget (Svend og Knud). Da nu et Møde skulde holdes i Moderstaden (Langebek mener, at herved betegnes et Møde, som afholdtes 1148 i Lund), begav Kjeld sig paa Veien derhen med de fornødne Tjenere, men blev underveis fanget og udplyndret af Venderne, dog ved Guds Styrelse løskjøbt og befriet af en Præst. Han vilde dog ingenlunde vende tilbage med uforrettet Sag, men fortsatte Reisen og kom tilsidst til Moderstaden Lund, hvor han med Æresbevisninger blev modtagen af Kongen og Erkebiskoppen, som erstattede ham det, som Venderne havde taget fra ham. Da nu paa hans Bønner Kong Svends Sind var bleven fredelig stemt, fik han endelig Tilladelse til at vende tilbage til den anden Konge (Knud i Jylland), for der at fuldføre den begyndte fromme Gjerning. Det var paa den Tid rige Folks Skik, naar geistlige Mænd besøgte dem, da ikke at sende disse tomhændede bort, men hædre dem ved kostbare Gaver. Saaledes fik Kjeld af Erkebispens en

kostbar Ring og af Kongen en betydelig Sum Guldpenge. Men da han kom til Havnen og skulde tilskibs, saa han et Menneske med skidne og sønderrevne Klæder. Ham ynkedes han over og gav ham Ringen, for at han for den kunde skaffe sig Klæder og sørge for sin fattige Familie. Guldpengene lod han strax bytte og uddelte dem undervejs til de Fattige. Det var hans Skik, naar han saa Trængende, enten nøgne eller med pjaltede Klæder, da at give dem sine egne. Saalænge han havde Noget at give bort, gav han med den største Glæde. Engang fandt han et nøgent og spedalsk Menneske, som han trøstede med Ord og forærede sin Overkjole. Da han fra nærmeste Landsby havde ladet hente en Vogn, hvori den Ulykkelige skulde kjøres videre, forsvandt denne for hans Øine. Noget Lignende skal være hændet den hellige Gregorius.

Denne hellige Mands Gjæringer og hans gode Omsorg for Hjorden fortrød den gamle Fjende, og han saaede Splid mellem Kjeld og hans Brødre, hvis Hjerter ganske fjernedes fra ham, saa de paa ingen Maade kunde lide hans daglige Velgjæringer mod Kristi Gjæster og Lemmer. Hans Gjæstfrihed kaldte de Ødselhed, vilde ikke betænke, at Kjelds Godgjørenhed skaffede Kirken mange Almisser af gode Mennesker og udvidede saaledes dens Besiddelser; men bleve enige om, at de vilde have en mindre gavmild Person i hans Sted, som havde bedre Greb paa at indrette Almisserne efter Indkomsterne. Saasnart han fik dette Forsæt at vide, gik han strax ind derpaa; med Duens Enfoldighed bar han den ham tilføjede Forurettelse og blev sine Modstanderes Velgjører saa godt han kunde. Han veg for sine Fjenders Raseri og bad sig selv fritaget for det ham overdragne Embede. Da denne Fritagelse var ham meddelt i et almindeligt Møde af Domkapitlet, drog han til Aalborg, hvor han hellere vilde opholde sig end paa sit hidtilværende Opholdssted.

Ved denne Vending i hans Skjæbne ville vi standse lidt, for at meddele et Par Oplysninger. Det kunde synes

underligt, at Provsten i Viborg saaledes uden videre, omtrent i Aaret 1149, drager »ad ecclesiam Aalburgensis oppiduli« og tager sin Bolig der. Men man erindre, at Aalborg gennem hele Middelalderen hørte under Viborg Bispestol. Dette gjælder navnlig om den Kirke, som her uden Tvivl betegnes, nemlig Vor Frue Kirke med tilhørende Nonnekloster. Dette Kloster bestyredes ikke blot af en Priorinde, men ogsaa af en Prior (Forstander), som beskikkedes af de viborgske Biskopper og forlehnedes med Klosteret imod at forsørge Nonnerne. Herom har Daugaard (Klosterhistorie Side 378) meddelt et mærkeligt Brev, i hvilket en Præst, Peder Vinter, i Aaret 1442 modtager Klostret i Forlehnning af Biskop Thorlav og ytrer sig saaledes: »Alle Mænd, dette Brev see og høre, hilser jeg, Peder Vinter, Præst, kjærligen med Gud og Vorherre, og kundgjør med dette mit aabne Brev, at jeg haver paa Tro og Love annammet af hæderlige Fader med Gud, Biskop Thorlav i Viborg, min kjære Herre, Vor Frue Kloster i Aalborg i saadan Maade, at jeg vil efter min yderste Magt holde Fruerne ved deres Regel og fly det saa, at de ere alle under eet Bord og sove alle udi eet Huus og holde alle deres Regel og Levnet, som deres Orden udviser, og skaffe dem deres bekvemmelige Føde og Proviant i lovlig Tid. Item vil jeg fly det saa, at Vor Frue Messe bliver holden og sjungen hver Dag af mig selv, eller og af en anden skikkelig Præst. Item vil jeg selv bo i Priorens Huus og have fuldt Tilsyn og Oppehold baade med Hus og andre Stykker . . . Item vil jeg og holde alle Tjenere (o: Bønder), som til Klosteret ligge, ved Ret og Skjel og dem i ingen Maade beskatte og besvære og ei heller nogen Uret gjøre i en eller anden Maade paa mine Vegne. Item lover jeg paa min gode Tro, Ære og Sanden, at jeg aldrig vil eller skal æske Rettighederne til fornævnte Vor Frue Kloster af nogen anden Mand eller Kvinde uden af Bispen i Viborg, men holde og have hannem for min kjære Fader, Herre og Husbond, saalænge som jeg fornævnte Kloster i Være haver, og give hannem en

Mark Guld om Vinteren og en midt om Sommeren og stande hannem hæderlig, skjellig og vel for med Mad, Øl og Hestefoder, naar han kommer til mig, som det bør en Danne-
mand sin rette Herre og Husbond. Item, fanger jeg Noget at vide, det min fornævnte Herre Biskoppen eller hans Kapitel i Viborg der Magt oppaa ligger, da skal jeg kundgjøre det, som en tro Dannemand det bør at gjøre. Item er det saa, at jeg bliver Præst til fornævnte Kloster til min Dødsdag, da skulle Fruerne sammesteds have og beholde til deres Nytte og Behov alt det Gods, som jeg efter mig lader, naar jeg afgang, dog saa, at de gjøre mig en aarlig Afmindelse efter min fornævnte kjære Herre Biskoppens Villie, hans Efterkommeres og mine næste Frænders og Venners Samtykke, Raad og Villie. Til ydermere visse og sandere Stadfæstelse, haver jeg med Villie og Vidskab hængt mit Indsegl med andre gode Mænds Indsegl, som ere Mikkel Pedersen og Hr. Jens Kjeldsen, der Præster ere, nedenfor dette Brev. Datum Aalborg Anno Domini 1442. *Feria secunda Pentecostes.*«

Af dette interessante Brev seer man Afhængighedsforholdet mellem Vor Frue Kirke i Aalborg og Viborg Bispestol. At et saadant alt i Midten af det 12te Aarhundrede kan have fundet Sted, er i sig selv ikke saa usandsynligt, og at Kjeld, da han veg bort fra Viborg, har indtaget en Embedsstilling som Præst ved Vor Frue Kirke i Aalborg, bekræftes ved et Sted hos Snorro, hvor Sigurd Slemmedegns Død, Begravelse og Nedførelse til Danmark berettes (Grundtvigs Oversættelse 3die Del Side 291). Det hedder nemlig der: »Sigurds Lig blev gravet op igjen og laa nu atter i Stendysen indtil hans gode Venner tog og førte det ned til Danmark, hvor det blev begravet i Frue Kirke i Aalborg, eftersom Præsten ved samme Kirke, Provst Kjeld, fortalte Erik Oddsen.»

Vi vende nu tilbage til Kjelds Biografi, som beretter, at han i nogen Tid opholdt sig i Huset i Aalborg og blev berømt, saavel ved sine Jærtegn, som ved sine Dyder. En

Nat, da han ved Morgengudstjenesten oplæste en Homili, gik Lyset tilfældigvis ud, men Kjeld fuldførte til Alles Forundring sin Læsning uden Anstød, og da han var færdig, tændtes Lyset atter i hans Hænder. Naturligvis har nyere Lærde bemærket, at et saadant Underværk uden Vanskelighed kunde frembringes ved Hjælp af en god Hukommelse, og, kunde man maaskee tilføie, ved kemiske Svovlstikker. Om Kjeld berettes dog, at han saa noget Mere deri, at han vilde undgaa forfængelig Ære og fik Lyst til at prædike Evangeliet for Venderne, blandt hvilke han saa, om Gud vilde give det, kunde vinde Martyriets Palme. For hertil at vinde pavelig Tilladelse reiste han til Rom, hvor han traf Eugenius den 3die, som vel billigede hans Forsæt, men fandt, at han først burde indsættes paa den Plads i Viborg, hvorfra han med Urette var fordreven. Forsynet med Pavebreve til Kirken i Viborg og til Brødrene vendte han tilbage til sit Hjem, hvor hans Eftermand, Provsten Simon, blev afsat, og Kjeld atter gjengivet sin Hjord, som modtog ham med største Ærbødighed, saa at endog de, som havde været Hovedophavsmændene til hans Fordrivelse, takkede Gud, da han uskadt kom tilbage. Da hans Livs Ende nu nærmede sig, fik han ved den Helligaand Underretning derom paa sit Leie, og skjøndt han var svag, forlangte han at føres til Kirken, for at bede. Da Bønnen var tilende, gik han tilbage til sit Leie, hvor han tiltalte de Omstaaende om sin forestaaende Hjemgang og forlangte Skriftemaal, Nadvere og sidste Salvelse. Derpaa overgav han sin Aand i Herrens Hænder og sov hen den 27de September. Hans Dødsaar angives af Nogle til 1150, og af Andre til 1151, men da hans Dødsdag udtrykkelig angives til en Onsdag, og den 27de September i Aaret 1150 var en Onsdag, saa mener Langebek, at dette Aar er det rette.

Vi komme nu til St. Kjelds Mirakler. Levnetsbeskrivelsen anfører dem ikke alle, men kun nogle, som da skulde være desto paalideligere, og begynder Fortegnelsen med disse Ord: »Nu komme de Jærtegn, som vi har erfaret

ere skete i vore Tider, saaledes som vi virkelig har annammet dem af Øienvidner.« De Syge, som helbredes idet de bede ved Kjelds Grav, ere: Værkbrudne, Blinde, Folk med Brok, Besatte, Spedalske, Stumme. Disse og mange andre Jærtegn virkede Herren ved denne hellige Bekjenders Fortjenester og Forbønner, hvorfor den underlige og naadige Gud maa prises i Evighed! Amen. Legenderne anfører endnu mange flere Mirakler, tildels med Angivelse af de Steder, hvorfra de Syge kom. Man seer heraf, at Besøgende strømmede til fra hele Danmark (*coecus Zelandensis, puella de Salling, juvencula de Hartesyssel, mulier de Homongersyssel o. s. v.*) og fra de andre nordiske Riger (*contractus de Norvegia, quidam de Svecia*), ja selv udenlandsfra (*parricida de Scotia*). Denne skotske Morder befriedes ved St. Kjelds Hjælp fra et Jernbaand, som han til Bod havde lagt sig selv om Armen. En Svensker havde dræbt sin Broder, som var Præst. Til Bod derfor havde han bundet sig selv med 3 Jernbaand. Efterat have reist til mange Helgener, befriedes han fra det ene Baand ved Herrens Grav. Det andet sprang i Bari ved St. Nicolai Grav. For det tredie blev han befriet i Viborg Kirke ved St. Kjelds Fortjenester. Nogle Kjøbmænd fra Viborg saae i Ribe et Fruentimmer væve paa St. Kjelds Fest. De straffede hende derfor, men hun gav dem et letsindigt og mod Helgenen foragteligt Svar (*nil fieri stulte credit, qui peccat inulte*). Da hun blev slagen med Blindhed, saa kunde hun græde (*quidnam de bebat, delicti poena docebat*), men da hun bad om Forladelse, fik hun sit Syn igjen.

I Biskop Gerners Optegnelser findes et Jærtegn om St. Kjeld, som maa henlægges til den Tid, da han var uddrevet af Kapitelet. Kannikerne, hedder det, spiste ved eet Bord og lod deres Drikkevand hente fra en Kilde, der udsprang Vest for Viborg og kaldtes Kach Kilde. St. Kjeld mødte den Dreng, som hentede Vandet, underveis og spurgte, hvem der skulde have dette Vand? Drengen svarede, at det var bestemt til Kannikernes Bord. Lad

mig drikke deraf, min Søn, sagde Kjeld; men medens han drak forvandlede Vandet til Vin. Gaa nu til Kannikerne, bød han, og bed dem drikke paa min Sundhed. Da Kannikerne smagte Vandet, der var forvandlet til Vin, udspurgte de Drengen, som meddelte, at en Mand, saa og saa klædt, havde mødt ham paa Veien, og bedt dem drikke paa hans Sundhed. De bleve da enige om, at det maatte været St. Kjeld, og at det var raadeligst at byde ham tilbage til det Bord, hvorfra de havde uddrevet ham.

Kjeld havde sit eget Kapel ved Kirkens nordlige Side, og i samme var indtil Reformationen at see hans forgyldte Skrin, St. Kjelds Ark kaldet, som i gyldne Lænker hængte under Hvælvingen, ret som om intet Element uden Luften var værd at berøre denne Helligdom. Lys brændte i dette Kapel baade Dag og Nat indtil det i 1538 slukkedes. Kisten, som i den katholske Tid aarlig blev baaren i Procession om paa Gaderne, flyttedes efter Reformationen bag Alteret, hvor den stod, indtil den brændte ved den store Ildebrand 1726. Hvor udbredt St. Kjelds Dyrkelse har været, sees bedst deraf, at Liturgier til hans Forherligelse forefindes i Breviarierne i de forskjellige danske Hovedkirker, saasom i Slesvig, Odense, Roskilde og Lund*). Skriftsteder anvendes paa ham i Liturgierne; saaledes: »salig den Tjener, hvem Herren, naar han kommer, finder vaagen; sandelig, siger jeg Eder, han skal sætte ham over alt sit Gods.« Brudstykker af hans Levnet anføres; f. Ex. »mirandā præditus gratiā, duo simul qvotidie opera implevit, pueros docuit & a scribendo interim manum non retraxit. . . . Erat humilitate præditus, castitate præclarus, largitate conspicuus, blandus alloqvio, firmus consilio, misericordia insignis & charitate ineffabilis. Qui & amicos in Deo &

*) Breviarierne i Slesvig og Lund ere benyttede i Acta Sanctorum. Langebek har dem ogsaa. Naar man sammenligner begge Meddelelser, kan man rette adskillige Skjødsløshedsfeil, som har indsneget sig.

inimicos dilexit propter Deum. I lidet forskellige Verse-
maal lovsynges han. Saaledes f. Ex.

O felix Christi confessor qvi meruisti
Sic de terrenis largiri rebus egenis
In permansura quo mutares peritura
Et felix frueris eis per secla futura —

og saaledes:

In sanctis Dominum trinum laudemus & unum,
Qvi meritis rutilum transvexit ad astra Ketillum —

og saaledes:

O Ketille bone, noster reverende patrone!

og saaledes:

Forma gregi factus per mores atque per actus.
Qvos informavit, hos verbi semine pavit.

og saaledes:

Vir sanctus tribuit, Dominusqve magis superaddit,
Succrescunt dona, succrescit et aucta corona —

og saaledes:

Cum orasset vir beatus, per crucis signaculum
Muniendo civitatem repressit incendium —

og saaledes:

Tu vitæ speculum, mundi præclare lucerna,
Nos exempla seqvi tua fac per dona superna —

og saaledes:

Nunc Marthæ vicem exequens, nunc cum Maria residens,
Per utriusque meritum vitæ nactus est premium.

Hvad hans Kanonisation angaaer, saa maa det mærkes,
at Klemens den 3dies Bulle af 9de Juni 1188 (Scriptores
IV S. 432) er udgaaet til Erkebisp Absalon, og at det
overdrages denne at kanonisere Kjelds Minde, »si Tibi con-
gruum videbitur & honestum«. Af denne Omstændighed
kan forklares den forskellige Angivelse af Aarstallet for
denne Hølgens Kanonisation. Pavebrevet er nemlig af 1188;
men den egentlige Skrinlæggelse, efter anstillet nøiere Under-
søgelse, har først fundet Sted d. 11te Juli 1189.

Disse Optegnelser, der laa til Grund for et Foredrag om St. Kjeld, som jeg holdt i Viborg ved det kirkehistoriske Selskabs Aarsmøde, Torsdagen d. 5te August 1858, meddeler jeg nu Offentligheden i det Haab, at Andre ville samle Mere, til denne Helgens Historie henhørende. Ved hans Levnetsløb henvendes Opmærksomheden især paa tre Punkter: Landsbyen Venning, der angives som hans Fødested, Viborg, hvor han især virkede, og Aalborgs Fruesogn, hvor han fandt et Tilflugtssted, da han veg bort fra Viborg. Alle disse tre Punkter besøgte jeg i sidste August Maaned, og fandt Traditionerne om St. Kjeld vel ingenlunde levende, men dog ei heller sporløst forsvundne. Ved Landsbyen Venning er en vakker Plet Jord, som endnu den Dag i Dag kaldes St. Kjeld, uden at Folkene vide synderligt derom at fortælle. Da jeg udfrittede et Par Folk og vilde vide, hvem St. Kjeld havde været, sagde Konen: det har vel været en Konge. Nei Snak, sagde Manden, det har været en Præst.

Høietostrup d. 20de December 1858.